

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-140-22

Druk nr 2721
Warszawa, 25 października 2022 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi projekt ustawy

- o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, 1079, 1115, 1265 i 1933) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 29 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. W przypadku odroczenia terminu płatności należności z tytułu składek lub rozłożenia należności na raty uznaje się, że płatnik składek nie posiada zadłużenia z tytułu należności z tytułu składek, jeżeli:

- 1) opłaca należności z tytułu składek w terminach i w wysokości ustalonych w umowie, o której mowa w ust. 1a;
- 2) nie posiada zadłużenia z tytułu należności z tytułu składek, nieobjętych umową, o której mowa w ust. 1a.”;

2) w art. 71ab:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku podmiotu posiadającego jednocześnie profil informacyjny w systemie teleinformatycznym Zakładu oraz adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, doręczenie pisma w postaci elektronicznej, nadanego przez Zakład, następuje na adres do doręczeń elektronicznych.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Po doręczeniu, o którym mowa w ust. 1, pismo jest przekazywane również na profil informacyjny w systemie teleinformatycznym Zakładu.”,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz ustawę z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

„2. W przypadku podmiotu posiadającego profil informacyjny w systemie teleinformatycznym Zakładu i nieposiadającego adresu do doręczeń elektronicznych, wpisanego do bazy adresów elektronicznych lub elektronicznej skrzynki podawczej w ePUAP, przekazanie pisma w postaci elektronicznej, nadanego przez Zakład, następuje na profil informacyjny w systemie teleinformatycznym Zakładu.”,

d) dodaje się ust. 4–7 w brzmieniu:

„4. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu jest udostępniane urzędowe poświadczenie odbioru po:

- 1) odebraniu pisma na profilu informacyjnym;
- 2) upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma na profilu informacyjnym – w przypadku jego nieodebrania.

5. Urzędowe poświadczenie odbioru jest równoważne dowodowi otrzymania, o którym mowa w art. 41 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, pismo uznaje się za doręczone:

- 1) we wskazanej w urzędowym poświadczeniu odbioru chwili jego odbioru na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu;
- 2) po upływie 14 dni od dnia wskazanego w urzędowym poświadczeniu odbioru jego umieszczenia na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu – w przypadku jego nieodebrania.

7. Przepisy ust. 1, 1a i 3 stosuje się również w przypadku doręczania przez Zakład pisma stanowiącego odpowiedź na pismo przesłane z adresu do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, niewpisanego do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy.”;

3) art. 71ac otrzymuje brzmienie:

„Art. 71ac. 1. Doręczanie pisma do Zakładu jest możliwe za pośrednictwem usługi online udostępnionej w systemie teleinformatycznym Zakładu i wymaga posiadania profilu informacyjnego w tym systemie.

2. Po wprowadzeniu pisma do systemu teleinformatycznego Zakładu na profilu informacyjnym jest udostępniane urzędowe poświadczenie przedłożenia, które jest

równoważne dowodowi otrzymania, o którym mowa w art. 41 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych.

3. Pismo, o którym mowa w ust. 1, uznaje się za doręczone we wskazanej w urzędowym poświadczeniu przedłożenia chwili jego wprowadzenia do systemu teleinformatycznego Zakładu na profilu informacyjnym.”;

4) w art. 83e w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Przepisy art. 71ab ust. 4–6 stosuje się odpowiednio.”;

5) po art. 83e dodaje się art. 83f w brzmieniu:

„Art. 83f. Decyzje, postanowienia oraz inne pisma, sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego Zakładu, mogą zamiast własnoręcznego podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.”;

6) w art. 84 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Przepisy ust. 1–8e i 11 stosuje się także do pieniężnych świadczeń innych niż świadczenia z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez Zakład na mocy odrębnych przepisów.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022 r. poz. 1626) po art. 32a dodaje się art. 32b w brzmieniu:

„Art. 32b. Decyzje oraz inne pisma w sprawach świadczeń określonych w ustawie oraz w sprawach świadczeń przyznawanych lub wypłacanych przez organ emerytalny na podstawie odrębnych przepisów, sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, mogą zamiast własnoręcznego podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1732) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 59 w ust. 5a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) w przypadku ubezpieczonego posiadającego jednocześnie profil informacyjny w systemie teleinformatycznym Zakładu oraz adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, w sposób wskazany w art. 71ab ust. 1 i 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych albo”;
- 2) w art. 66:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Wypłatę zasiłku wstrzymuje się, jeżeli:
- 1) powstaną okoliczności uzasadniające ustanie prawa do zasiłku;
 - 2) okaże się, że prawo do zasiłku nie istniało;
 - 3) zasiłek nie może być doręczony z przyczyn niezależnych od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. W sprawie wstrzymania wypłaty zasiłku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję.

1b. W sprawie wstrzymania wypłaty zasiłku stosuje się odpowiednio art. 134 ust. 2 i art. 135 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 i 1504).”.

Art. 4. W ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 240) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 12c dodaje się art. 12d w brzmieniu:
- „Art. 12d. 1. Osoba uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. poz. 267, z późn. zm.²⁾) albo jej przedstawiciel ustawowy mogą złożyć do Zakładu wnioski o wydanie decyzji o zamianie tej renty na rentę socjalną.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1984 r. poz. 268 i 270, z 1986 r. poz. 1, z 1989 r. poz. 190 i 192, z 1990 r. poz. 58, 61, 206, 390 i 506, z 1991 r. poz. 24, 350, 422 i 450, z 1992 r. poz. 84 i 321, z 1994 r. poz. 339 i 516, z 1995 r. poz. 17, z 1996 r. poz. 461, 636 i 687, z 1997 r. poz. 153, 569 i 725 oraz z 1998 r. poz. 668.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się orzeczenie uprawniające do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, całkowitą niezdolność do pracy osoby ubiegającej się o rentę socjalną ustala się na podstawie orzeczenia wymienionego w ust. 2.

4. Z dniem przyznania na podstawie ust. 1 prawa do renty socjalnej ustaje prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.”;

2) w art. 15 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) art. 80–82, art. 84 ust. 1, 1a, 4, 4a, 6–8e i 11 oraz art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.”.

Art. 5. 1. W sprawach prowadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 83f ustawy zmienianej w art. 1.

2. W sprawach prowadzonych przez organ emerytalny, o którym mowa w ustawie zmienianej w art. 2, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 32b ustawy zmienianej w art. 2.

Art. 6. Do ustalania prawa do świadczeń określonych w ustawie zmienianej w art. 3 oraz w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1205, z 2021 r. poz. 1621 i 1834 oraz z 2022 r. poz. 755), do których prawo powstało w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 29 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa przewiduje zmiany porządkujące w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o s.u.s.”. Proponowane zmiany dotyczą między innymi doprecyzowania przepisów w zakresie dokumentów poświadczających, zmian w zakresie nienależnie pobranych świadczeń polegających na poszerzeniu katalogu przepisów, które należy stosować do świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, podpisywania decyzji, postanowień i pism nadrukiem imienia i nazwiska, co przyspieszy cały proces wydawania decyzji, postanowień oraz innych pism, które są sporządzane w sposób masowy z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „Zakładem” lub „ZUS”, przepisów dotyczących płatnika składek, który korzysta z ulg w postaci odroczenia terminu płatności lub rozłożenia należności na raty, a także zmian w zakresie doręczania pism w postaci elektronicznej. Ostatnia zmiana ma charakter porządkujący i ma na celu zapewnienie skutecznego doręczania pism zarówno wysyłanych do ZUS, jak i wysyłanych przez ZUS.

Ponadto projekt zawiera zmiany do innych ustaw:

- 1) w zakresie decyzji oraz innych pism, o których mowa w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022 r. poz. 1626), zwanej dalej „ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy”; zmiana przewiduje opatrywanie decyzji i innych pism w sprawach świadczeń, wydawanych przez organ rentowy z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, nadrukiem imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania;
- 2) w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1732), które mają na celu doprecyzowanie przepisów w zakresie doręczeń elektronicznych, a także regulują wstrzymanie wypłaty zasiłku z przyczyn niezależnych od ZUS;

- 3) w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 240), które wprowadzają możliwość zmiany tzw. renty uczniowskiej na rentę socjalną.

Omówienie projektowanych rozwiązań prawnych:

1) Uregulowania w zakresie płatników składek, którzy zawarli umowę o rozłożeniu na raty należności lub odroczeniu terminu płatności składek (art. 1 pkt 1)

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy o s.u.s., ze względów gospodarczych lub innych przyczyn zasługujących na uwzględnienie, Zakład może na wniosek dłużnika odroczyć termin płatności oraz rozłożyć należność na raty, uwzględniając możliwości płatnicze dłużnika oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych. Rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności następuje w formie umowy między ZUS a płatnikiem składek. W umowie określa się nowe terminy płatności poszczególnych rat lub płatności składek, co w konsekwencji powoduje zmianę również daty wymagalności tych należności. Zgodnie z powyższym oraz z dotychczasową praktyką osoby, które realizowały terminowo powyższą umowę, otrzymywały zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek. Dlatego też proponowany przepis art. 29 ust. 5 ustawy o s.u.s. ma na celu uregulować sytuację tych osób na poziomie ustawy i jest wzorowany na przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540, z późn. zm. – art. 306e § 5). Proponowane rozwiązanie polega na przyjęciu, że taka osoba nie ma zadłużenia z tytułu składek po spełnieniu łącznie dwóch ustawowych warunków, tj.:

- 1) opłaca należności z tytułu składek w terminach i w wysokości ustalonych w umowie (realizuje zawartą umowę);
- 2) nie posiada zadłużenia z tytułu należności z tytułu składek, nieobjętych umową, o której mowa w art. 29 ust. 1a ustawy o s.u.s.

2) Zmiany w zakresie doręczania pism w postaci elektronicznej (art. 1 pkt 2 i 3, art. 3 pkt 1)

Platforma Usług Elektronicznych (PUE) jest elektroniczną skrzynką podawczą ZUS. Obecnie liczba zarejestrowanych profili, tj. klientów, którzy mają założone konto na PUE, to ponad 9 mln. Liczba ta stale wzrasta z uwagi na zmianę sposobu komunikacji klientów z urzędami na formę elektroniczną. Tak duża liczba klientów korzystających z PUE pozwala na coraz większy udział korespondencji elektronicznej wysyłanej przez ZUS. Dodatkowo obsługa wniosków składanych w ramach tarcz anty kryzysowych, programów Dobry Start,

Rodzina 500+ oraz Rodzinny Kapitał Opiekuńczy zakłada komunikację z klientem tylko w sposób elektroniczny za pośrednictwem PUE.

Ponadto ustawa z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 569, z późn. zm.) wprowadza dla obywateli i przedsiębiorców jeden adres elektroniczny, który ma służyć komunikacji elektronicznej. Część klientów ma ustawowy obowiązek posiadania takiego adresu w terminie wskazanym w ustawie z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, a pozostali mają możliwość skorzystania z tych rozwiązań.

W celu zapewnienia skutecznego doręczania pism zarówno wysyłanych do ZUS, jak i wysyłanych przez ZUS proponuje się wprowadzenie zmian o charakterze porządkowym w art. 71ab i art. 71ac ustawy o s.u.s.

a) zmiany w zakresie doręczania pism przez ZUS (art. 71ab ustawy o s.u.s.)

Zmiany zawarte w art. 71ab ust. 1 i 1a mają na celu jednoznaczne wskazanie, że w przypadku podmiotu posiadającego jednocześnie profil informacyjny w systemie teleinformatycznym Zakładu oraz adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, doręczenie pisma przez ZUS następuje na adres do doręczeń elektronicznych. Dodatkowe przekazanie pisma na profil PUE będzie miało miejsce dopiero po doręczeniu pisma na adres do doręczeń elektronicznych.

W art. 71ab ust. 2 proponuje się rozszerzenie podmiotów, do których ZUS może doręczać pisma na PUE. Zmiana ta umożliwi doręczanie pism w postaci elektronicznej na profile PUE do podmiotów publicznych nieposiadających zarówno adresu do doręczeń elektronicznych, jak i elektronicznej skrzynki podawczej w ePUAP.

Zgodnie z dodawanym w art. 71ab ust. 4–6 na profilu informacyjnym jest udostępniane urzędowe poświadczenie odbioru po odebraniu pisma na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu lub po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu – w przypadku jego nieodebrania. Urzędowe poświadczenie odbioru jest równoważne dowodowi otrzymania, o którym mowa w art. 41 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych. Pismo uznaje się za doręczone we wskazanej w urzędowym poświadczeniu odbioru chwili jego odbioru

na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu lub po upływie 14 dni od dnia wskazanego w urzędowym poświadczeniu odbioru jego umieszczenia na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu – w przypadku jego nieodebrania. Zaproponowany tryb jest analogiczny do trybu uznawania za doręczone pisma, które zostało wysłane na adres do doręczeń elektronicznych.

W art. 71ab ust. 7 proponuje się stosowanie do doręczeń pism na adres do doręczeń elektronicznych niewpisany do bazy adresów elektronicznych (BAE) analogicznego rozwiązania, jak to jest w przypadku doręczania pism na adres do doręczeń wpisany do BAE, tj. przyjętego w ust. 1 tego przepisu.

Analogiczna zmiana o charakterze dostosowującym do brzmienia art. 71ab ustawy o s.u.s. została wprowadzona również w art. 59 ust. 5a pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zakresie doręczania przez ZUS ubezpieczonemu zawiadomienia o terminie badania przez lekarza orzecznika ZUS albo przez lekarza konsultanta lub dostarczenia posiadanych wyników badań pomocniczych.

b) zmiany w zakresie doręczania pism do ZUS (art. 71ac ustawy o s.u.s.)

W celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych proponuje się zmianę w art. 71ac w ust. 1 przez wskazanie wprost, że doręczenie pism na PUE jest jedną z możliwości przekazania pisma do ZUS i nie wyklucza skutecznego doręczania na adres do doręczeń elektronicznych ZUS.

Ponadto art. 71ac ust. 2 i 3 zawiera propozycję uregulowania kwestii urzędowego poświadczenia nadania oraz uznania pisma wysłanego przez PUE za doręczone, tj. wskazuje, że za datę doręczenia takiego pisma uznaje się chwilę jego wysłania w systemie teleinformatycznym. Przepis wzorowany jest na obowiązujących przepisach określających, że doręczenie pisma do podmiotu publicznego następuje w trybie przedłożenia [§ 13 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 września 2011 r. w sprawie sporządzania i doręczania dokumentów elektronicznych oraz udostępniania formularzy, wzorów i kopii dokumentów elektronicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 180)]. Oznacza to, że w celu uznania dokumentu za doręczony nie jest wymagany odbiór dokumentu przez podmiot publiczny.

Ponadto, wzorując się na przepisach art. 61 § 3a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000) w powiązaniu z art. 41

i art. 42 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, za datę wszczęcia postępowania uznaje się dzień wpłynięcia korespondencji na adres do doręczeń elektronicznych podmiotu publicznego. Biorąc pod uwagę powyższe, przepis skonstruowano, uwzględniając obowiązujące przepisy w tym zakresie oraz specyfikę kanału komunikacji, jakim jest PUE ZUS.

3) Doprecyzowanie przepisów w zakresie dokumentów poświadczających (art. 1 pkt 4)

Z uwagi na to, że dokument, o którym mowa w art. 19 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, wystawiany jest co do zasady na profilu informacyjnym, co wynika wprost z obowiązujących przepisów, konieczne jest doprecyzowanie odesłania w art. 83e ust. 2 zdanie drugie. W przypadku przedmiotowego dokumentu nie będzie miał zastosowania cały art. 71ab, lecz jedynie ust. 4–6, które stanowią o dacie doręczenia dokumentu.

4) Zmiany w zakresie nienależnie pobranych świadczeń polegające na poszerzeniu katalogu przepisów, które należy stosować do świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych (art. 1 pkt 6 i art. 4 pkt 2)

Zgodnie z obowiązującym brzmieniem art. 84 ust. 9 ustawy o s.u.s. przepisy ust. 1–8 tego artykułu stosuje się także do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów. W związku z odesłaniem do ust. 8 ZUS może odstąpić od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń – w tym również pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów – w całości lub w części, odroczyć termin ich płatności albo rozłożyć je na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności lub kwota nienależnie pobranych świadczeń nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W związku z tym, że art. 84 ust. 8 ustawy o s.u.s. nie reguluje wprost kwestii związanych z formą, w jakiej następuje odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty nienależnie pobranych świadczeń, naliczaniem odsetek od kwot nienależnie pobranych świadczeń, których płatność odroczone albo rozłożone na raty, oraz kolejnością pokrywania

zobowiązań i potrąceniami z wypłacanych świadczeń, a także nie określa skutków wiążących się z niespłaceniem ustalonych przez ZUS rat, proponuje się zmianę art. 84 ust. 9 ustawy o s.u.s.

Zmiana ta polega na wskazaniu w art. 84 ust. 9, że do pieniężnych świadczeń innych niż świadczenia z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów, stosuje się ust. 1–8e.

Dodatkowo, również w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, proponuje się wskazanie w art. 84 ust. 9 ustawy o s.u.s., że do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów, stosuje się także ust. 11. Oznacza to, że wprost z przepisu będzie wynikało, że jeżeli osoba pobierająca ww. świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek.

Jednocześnie, mając na uwadze, że do renty socjalnej powinny mieć zastosowanie także przepisy art. 84 ust. 1 i 1a, uzupełniono odesłania zawarte w art. 15 pkt 2 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

5) Podpisywanie decyzji, postanowień i pism nadrukiem imienia i nazwiska (art. 1 pkt 5 i art. 2)

Przepis art. 107 § 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego zawiera wymóg opatrzenia decyzji wydanej w postępowaniu administracyjnym podpisem z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydania decyzji.

W postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe wyjątki od powyższej zasady były dotychczas przewidziane w odniesieniu do decyzji wydawanych przez ZUS w procesie masowym, tj. w odniesieniu do decyzji waloryzacyjnych (art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504, z późn. zm.), w odniesieniu do decyzji w sprawie dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2021 r. poz. 1808, z późn. zm.) oraz w odniesieniu do decyzji w sprawie kolejnego w 2021 r. dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (art. 7

ust. 3 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. poz. 432, z późn. zm.). Na mocy tych regulacji decyzje dotyczące waloryzacji emerytur i rent oraz decyzje w sprawie dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, mogą zamiast własnoręcznego podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.

W związku z sytuacją epidemiologiczną w Polsce ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.) rozszerzyła zastosowanie powyższego rozwiązania na inne postępowania prowadzone przez ZUS w sprawach świadczeń w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w okresie 30 dni po ich odwołaniu (art. 31zda ww. ustawy). Z uwagi na to, że przedmiotowe rozwiązanie sprawdziło się w prowadzonych postępowaniach, w projektowanej ustawie proponuje się wprowadzenie analogicznego rozwiązania na stałe, w odniesieniu do wszystkich pism ZUS (w tym decyzji i postanowień), które są sporządzane z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego.

Zastąpienie własnoręcznego podpisu nadrukiem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego upoważnionego pracownika przyspieszy cały proces wydawania decyzji, postanowień oraz innych pism, które są sporządzane w sposób masowy z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego.

Analogiczne rozwiązanie przyjęto w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy.

6) Wprowadzenie możliwości wstrzymania wypłaty świadczeń krótkoterminowych (art. 3 pkt 2)

Proponowana zmiana art. 66 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa polega na dodaniu dodatkowej okoliczności uzasadniającej wstrzymanie wypłaty zasiłku. Obecnie przepisy ww. ustawy nie regulują sytuacji, w której nie jest możliwe doręczenie zasiłku z powodów niezależnych od ZUS, np. z powodu zmiany miejsca zamieszkania świadczeniobiorcy lub rachunku bankowego i niepoinformowania ZUS o tej zmianie. Rozwiązanie takie przewiduje art. 134 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jeżeli nie jest możliwe doręczenie świadczenia,

wypłatę takiego świadczenia wstrzymuje się. W związku z tym zaproponowano analogiczne rozwiązanie w przypadku świadczeń krótkoterminowych.

Ponadto doprecyzowano, że wstrzymanie wypłaty dokonuje się w formie decyzji, a także dookreślono moment wstrzymania i wznowienia wypłaty przez zastosowanie odwołania do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

7) Zmiany w zakresie świadczenia wypłacanego przez ZUS, tzw. renty uczniowskiej (art. 4)

Renta uczniowska jest świadczeniem wypłacanym przez ZUS, pobieranym przez ok. 11 tys. osób. Renta ta była przyznawana na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. poz. 267, z późn. zm.) – do dnia 31 grudnia 1998 r. Na mocy art. 180 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoby uprawnione w dniu 1 stycznia 1999 r. do renty z tytułu niezdolności do pracy (w tym renty uczniowskiej) zachowały uprawnienia do tej renty na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Renta uczniowska była przyznawana:

- uczniom szkół ponadpodstawowych,
 - studentom szkół wyższych i uczestnikom studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej
- jeżeli stali się całkowicie niezdolni do pracy i samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolni do pracy w czasie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów.

Prawo do tego świadczenia zachowały osoby, których stan zdrowia nie uległ poprawie. Osoby, którym na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin przyznano tzw. rentą uczniowską, zachowały do niej prawo po dniu 1 stycznia 1999 r., czyli po zmianie systemu ubezpieczeń społecznych, jeżeli są nadal całkowicie niezdolne do pracy. Renty uczniowskie są świadczeniami wypłacanymi w wysokości najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, tj. obecnie w kwocie 1338,44 zł (od dnia 1 marca 2022 r.). Renty te podlegają corocznie waloryzacji na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i są wypłacane w jednej kwocie.

Obecnie renta uczniowska już nie funkcjonuje, zastąpiła ją renta socjalna. Renta socjalna jest świadczeniem wypłacanym przez ZUS oraz pozostałe organy emerytalno-rentowe dla osób, które nie nabyły uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy i są osobami niezdolnymi do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18. roku życia,
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia,
- w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Zasady i tryb przyznawania oraz jej wypłaty reguluje ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej. Renta socjalna wynosi 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. od dnia 1 marca 2022 r. 1338,44 zł.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r., renta socjalna podlega takim samym zasadom zawieszenia lub zmniejszenia, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, co emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznane na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, rencista socjalny będzie mógł, bez konsekwencji w wysokości renty, osiągnąć przychód wynoszący do 70% przeciętnego wynagrodzenia (od dnia 1 września 2022 r. 4309,40 zł), natomiast renta socjalna ulegnie zawieszeniu w przypadku osiągnięcia tego przychodu w wysokości przekraczającej 130% przeciętnego wynagrodzenia (od dnia 1 września 2022 r. 8003,20 zł). Przychody w wysokości od 70% do 130% przeciętnego wynagrodzenia będą powodować zmniejszenie wysokości renty socjalnej, ale nie więcej niż o maksymalną kwotę zmniejszenia (od dnia 1 marca 2022 r. 691,94 zł). Osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy są zobowiązani niezwłocznie powiadomić organ wypłacający rentę socjalną o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do świadczeń albo zmniejszenie ich wysokości.

Ze względu na analogiczny krąg uprawnionych do renty uczniowskiej i socjalnej oraz czas powstania niezdolności do pracy proponuje się, aby osoby uprawnione do renty

uczniowskiej mogły wystąpić, składając wniosek do ZUS, o wydanie decyzji o zamianę otrzymywanej renty uczniowskiej na rentę socjalną. Do powyższego wniosku należy dołączyć orzeczenie uprawniające do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Z dniem przyznania prawa do renty socjalnej dotychczasowe prawo do renty uczniowskiej ustanie (wygaśnie z mocy prawa).

Konsekwencją zamiany renty uczniowskiej na rentę socjalną będzie możliwość pobierania tej renty w zbiegu z rentą rodzinną. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Kwota obniżonej renty socjalnej nie może być niższa niż 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Renta socjalna nie przysługuje, jeżeli kwota renty rodzinnej przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Mając prawo do renty socjalnej w zbiegu do renty rodzinnej, osoba uprawniona nie traci prawa do dodatku pielęgnacyjnego (od dnia 1 marca 2022 r. 256,44 zł), w pozostałych przypadkach rencista socjalny jest uprawniony do zasiłku opiekuńczego (od dnia 1 marca 2022 r. 215,64 zł).

Powyższe rozwiązanie wychodzi naprzeciw oczekiwaniom osób uprawnionych do renty uczniowskiej.

Przepisy przejściowe

Art. 5 przesądza, że do postępowań wszczętych i niezakończonych prowadzonych przez ZUS lub organ emerytalny przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy wprowadzone niniejszą ustawą (art. 83f ustawy o s.u.s. oraz 32b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy) w zakresie możliwości podpisywania decyzji oraz pism.

W związku z regulacją zaproponowaną w art. 29 ust. 5 ustawy o s.u.s., zgodnie z którą w przypadku odroczenia terminu płatności należności z tytułu składek lub rozłożenia należności na raty płatnik składek nie posiada zadłużenia z tytułu należności z tytułu składek, zaistniała konieczność uregulowania ustawowo tej sprawy, w celu wyeliminowania jakichkolwiek wątpliwości w kwestii prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych dla osób, które zawarły umowę o odroczenie terminu płatności lub spłacają układ ratalny. Wobec tego w art. 6 proponuje się, aby do zasiłków z ubezpieczenia

chorobowego i wypadkowego, do których prawo powstało w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, zastosowanie miał dodany ust. 5 w art. 29 ustawy o s.u.s. Płatnicy składek realizujący umowę z ZUS o rozłożeniu należności z tytułu składek na raty lub odroczeniu terminu płatności tych należności, również za okres przed wejściem w życie ustawy, będą traktowani jak płatnicy składek nieposiadający zadłużenia z tytułu składek oraz uprawnieni do wypłaty przez ZUS zasiłków. Przepis ten będzie stanowił również podstawę do ponownego ustalenia im prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, w stosunku do świadczeń, do których prawo powstało w okresie wskazanym powyżej i do których prawo wygasło na podstawie art. 2a ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1205, z późn. zm.), jeżeli będzie spełniona przesłanka, o której mowa w art. 29 ust. 5 ustawy o s.u.s. Przyjęcie takiego rozwiązania niewątpliwie jest korzystne dla świadczeniobiorców, nie różnicuje płatników składek będących w takiej samej sytuacji faktycznej i prawnej oraz nie narusza konstytucyjnej zasady równości wobec prawa. W projekcie nie ma potrzeby zamieszczania innych przepisów przejściowych niż te wskazane powyżej.

Wejście w życie

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (art. 7 projektowanej ustawy). Ustalony termin wejścia w życie jest wystarczający na dostosowanie się adresatów niniejszej regulacji do projektowanych rozwiązań.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

W ocenie projektodawcy projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii właściwych organów i instytucji Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Banku Centralnego, na podstawie § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

W ocenie projektodawcy projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia

2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248). Nie odnotowano zgłoszeń zainteresowanych podmiotów w trybie przepisów o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

<p>Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące: Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu: Sekretarz Stanu – Stanisław Szwed</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu: Departament Ubezpieczeń Społecznych – tel. 538117390</p>	<p>Data sporządzenia: 15.09.2022 r.</p> <p>Źródło: inicjatywa własna</p> <p>Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych RM: UD368</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowana ustawa przewiduje zmiany porządkujące w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.). Proponowane zmiany dotyczą między innymi doprecyzowania przepisów w zakresie dokumentów poświadczających, zmian w zakresie nienależnie pobranych świadczeń polegające na poszerzeniu katalogu przepisów, które należy stosować do świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, podpisywania decyzji, postanowień i pism nadrukiem imienia i nazwiska, co przyspieszy cały proces wydawania decyzji, postanowień oraz innych pism, które są sporządzane w sposób masowy z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, przepisów dotyczących płatnika składek, który korzysta z ulg w postaci odroczenia terminu płatności lub rozłożenia należności na raty, a także zmian w zakresie doręczania pism w postaci elektronicznej. Ostatnia zmiana ma charakter porządkujący i ma na celu zapewnienie skutecznego doręczania pism zarówno wysyłanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), jak i wysyłanych przez ZUS.

Ponadto projekt zawiera zmiany do innych ustaw:

- 1) w zakresie decyzji oraz innych pism, o których mowa w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022 r. poz. 1626); zmiana przewiduje opatrywanie decyzji i innych pism w sprawach świadczeń, wydawanych przez organ rentowy z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, nadrukiem imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania;
- 2) w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1732), które mają na celu doprecyzowanie przepisów w zakresie doręczeń elektronicznych, a także regulują wstrzymanie wypłaty zasiłku z przyczyn niezależnych od ZUS;
- 3) w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 240), które wprowadzają możliwość zmiany renty uczniowskiej na rentę socjalną.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowana ustawa wprowadza zmiany w:

- 1) ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;
- 2) ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin;
- 3) ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 4) ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

Projekt przewiduje dokonanie następujących zmian:

- 1) podpisywanie decyzji, postanowień i pism ZUS nadrukiem imienia i nazwiska;
Zastąpienie własnoręcznego podpisu nadrukiem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego upoważnionego pracownika przyspieszy cały proces wydawania decyzji, postanowień oraz innych pism, które są sporządzane w sposób masowy z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego.

Analogiczne rozwiązanie przyjęto w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

2) uregulowania w zakresie płatników składek, którzy zawarli umowę o rozłożeniu na raty należności lub odroczeniu terminu płatności składek;

Proponowane rozwiązanie polega na przyjęciu, że taka osoba nie ma zadłużenia z tytułu składek po spełnieniu ustawowych warunków, tj. opłaca należności z tytułu składek w terminach i w wysokości ustalonych w umowie oraz nie posiada zadłużenia z tytułu należności z tytułu składek, nieobjętych umową.

3) doprecyzowanie przepisów w zakresie doręczania pism w postaci elektronicznej;

W celu zapewnienia skutecznego doręczania pism zarówno wysyłanych do ZUS, jak i wysyłanych przez ZUS proponuje się wprowadzenie zmian o charakterze porządkowym w art. 71ab, art. 71ac i art. 83e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ponadto uregulowano na poziomie ustawy rządowej poświadczenie obioru/przedłożenia.

4) doprecyzowanie przepisu w zakresie nienależnie pobranych świadczeń;

Przepis art. 84 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych nie reguluje wprost kwestii związanych z formą, w jakiej następuje odroczenie terminu płatności, rozłożenie na raty nienależnie pobranych świadczeń, naliczaniem odsetek od kwot nienależnie pobranych świadczeń, których płatność odroczone albo rozłożone na raty, oraz kolejnością pokrywania zobowiązań i potrąceniami z wypłacanych świadczeń oraz nie określa skutków wiążących się z niespłaceniem ustalonych przez ZUS rat.

W związku z tym wskazuje się w art. 84 ust. 9, że do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów, stosuje się ust. 1–8e.

Dodatkowo, w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, proponuje się, aby wprost z przepisu wynikało, że jeżeli osoba pobierająca świadczenia inne niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacane przez ZUS na mocy odrębnych przepisów, zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek.

5) zmiany w zakresie świadczeń krótkoterminowych;

Wprowadzenie przepisów w zakresie wstrzymania wypłaty zasiłku z przyczyn niezależnych od ZUS, analogicznie jak w przypadku świadczeń długoterminowych. W przypadku wstrzymania wypłaty świadczenia będzie wydawana decyzja, od której będzie służyło odwołanie do sądu powszechnego. Ponadto w zakresie zasiłków doprecyzowano przepisy dotyczące doręczeń elektronicznych.

6) zmiany w zakresie świadczenia wypłacanego przez ZUS tzw. renty uczniowskiej;

Ze względu na analogiczny krąg uprawnionych do renty uczniowskiej i socjalnej oraz czas powstania niezdolności do pracy proponuje się, aby osoby uprawnione do renty uczniowskiej mogły wystąpić, składając wniosek do ZUS, o zamianę otrzymywanej renty na rentę socjalną. Z dniem przyznania prawa do renty socjalnej dotychczasowe prawo do renty uczniowskiej ustanie (wygaśnie z mocy prawa).

Powyższe rozwiązanie wychodzi naprzeciw oczekiwaniom osób uprawnionych do renty uczniowskiej.

Nie ma możliwości pozalegisłacyjnego rozwiązania proponowanych zmian.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1	-	podpisywanie decyzji, postanowień i pism ZUS nadrukiem imienia i nazwiska
Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA	1		podpisywanie decyzji i pism nadrukiem imienia i nazwiska
Biuro Emerytalne Centralnego Zarządu Służby Więziennej	1		podpisywanie decyzji i pism nadrukiem imienia i nazwiska
Płatnicy składek, ubezpieczeni, świadczeniobiorcy posiadający profil PUE ZUS	9 mln	ZUS	doprecyzowanie przepisów w zakresie daty doręczenia pism w postaci elektronicznej na profilu PUE ZUS
Osoby pobierające tzw. rentę uczniowską	11 000	ZUS	możliwość otrzymania renty socjalnej zamiast renty uczniowskiej

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został przekazany do zaopiniowania reprezentatywnym organizacjom związków zawodowych, pracodawców, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu oraz Radzie Dialogu Społecznego, na okres 21 dni.

Projekt został przekazany do zaopiniowania również do:

- Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- Przewodniczącą Rady Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248). W trybie ww. ustawy żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

Projekt ustawy został udostępniony również w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) z dniem przekazania go do konsultacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem (1)(2)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem (3)(4)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zróżła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Wprowadzenie podpisywania wszystkich decyzji nadrukiem imienia i nazwiska przyspieszy cały proces wydawania decyzji i usprawni proces przygotowania ZUS do wprowadzenia rozwiązań umożliwiających automatyczne wysyłanie pism i decyzji w sprawach o świadczenia.</p> <p>Doprecyzowanie przepisów w zakresie doręczeń elektronicznych, płatników składek, którzy korzystają z ulg, oraz dotyczących nienależnie pobranych świadczeń nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Również zmiany w zakresie tzw. renty uczniowskiej nie rodzą skutków finansowych i wychodzą naprzeciw oczekiwaniom osób uprawnionych do renty uczniowskiej. Powyższe rozwiązanie, ze względu na niewielką grupę osób uprawnionych do renty uczniowskiej (ok. 11 tys. osób), a tym bardziej w zbiegu z rentą rodzinną, nie wpływa na stan finansów publicznych i nie będzie rodzić skutków finansowych, natomiast wychodzi naprzeciw postulatowi zgłaszanemu przez to środowisko. Renta uczniowska jest świadczeniem wygasającym, przyznanym na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników, i prawo do niej zachowały po dniu 1 stycznia 1999 r. osoby, które są nadal całkowicie niezdolne do pracy.</p>											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, a także na sytuację ekonomiczną osób niepełnosprawnych oraz osób starszych

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe)	duże przedsiębiorstwa (banki)	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne	0	0	0	0	0	0	0

	oraz starsze						
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Jak wyżej.					
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Ustawa wpłynie na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny w niewielkim stopniu.					
	osoby niepełnosprawne oraz starsze	Ustawa w niewielkim stopniu wpłynie na sytuację ekonomiczną i społeczną osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, przez umożliwienie zamiany renty uczniowskiej na rentę socjalną.					
Niemierzalne	funkcjonowanie przedsiębiorców						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe						
	osoby niepełnosprawne oraz starsze						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń							

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

tak
 nie
 nie dotyczy

W wyniku zmian w zakresie przepisów dotyczących zadań wykonywanych przez ZUS nastąpi uproszczenie procedur oraz przyspieszenie postępowania.

Ponadto na podstawie proponowanych zmian zastąpienie własnoręcznego podpisu nadrukiem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego upoważnionego pracownika umożliwi przeprowadzenie całego procesu wydania decyzji bez konieczności fizycznej obecności pracownika w stałym miejscu wykonywania pracy, również po zakończeniu stanu epidemii. Przyspieszy to cały proces wydawania decyzji oraz wysłania jej świadczeniobiorcy nie tylko w trudnym okresie epidemii, ale również po jego zakończeniu. Zmiany precyzujące przepisy w zakresie doręczeń elektronicznych pozwalają w sposób jednoznaczny określić datę doręczenia pism w postaci elektronicznej, co ma znaczący wpływ na prowadzone postępowania administracyjne z wykorzystaniem narzędzi informatycznych.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

demografia
 mienie państwowe
 inne:

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Zmiana nie ma wpływu na wskazane obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie dotyczy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

RAPORT Z KONSULTACJI

projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (UD368)

W dniu 24.03.2022 r. projekt ustawy został przekazany do opiniowania partnerom społecznym (Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych, Związkowi Pracodawców Business Centre Club, Federacji Przedsiębiorców Polskich, Konfederacji Lewiatan, Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej, Związkowi Przedsiębiorców i Pracodawców, Związkowi Rzemiosła Polskiego oraz Radzie Dialogu Społecznego).

Do przedmiotowego projektu uwagi zgłosił NSZZ „Solidarność”. Żaden inny podmiot spośród partnerów społecznych nie przekazał w ustawowym terminie swojej opinii, co jest równoznaczne z brakiem uwag i akceptacją niniejszego projektu.

Uwaga NSZZ „Solidarność”:

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zgłosiło uwagę do projektu ustawy dotyczącą zmian w zakresie finansowania realizacji zadań z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Funduszu Pracy (art. 1 pkt 5 i 6):

Mając na uwadze, że ww. fundusze celowe realizują szereg różnych, bardzo istotnych zadań dotyczących rynku pracy, w szczególności dla osób bezrobotnych, czy też pracowników znajdujących się w trudnej sytuacji, konieczne jest zapewnienie i zabezpieczenie im odpowiednich środków finansowych.

W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że nie jest pewne jak długo funkcjonować będzie Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, z którego miałyby nastąpić zwrot wydatków poniesionych przez Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Fundusz Pracy. Jednocześnie projekt przewiduje usunięcie zapisów, zgodnie z którymi wydatki poniesione ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Funduszu Pracy podlegają zwrotowi ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa (art. 31a ust. 1c, art. 31qa ust. 4).

W związku z powyższym powstaje zasadnicza wątpliwość czy będzie zagwarantowany zwrot wydatków poniesionych z ww. funduszy celowych (dotychczasowych i ewentualnie przyszłych), a jeżeli tak, to w jaki sposób? Obecnie w projekcie ustawy oraz jej uzasadnieniu kwestia ta nie została wyjaśniona.

W ocenie Prezydium KK NSZZ „Solidarność” istnieją uzasadnione obawy, że kwoty wypłacone z funduszy celowych obciążą wyłącznie ich konto, w związku z proponowaną zmianą.

Odniesienie się do uwagi NSZZ „Solidarność”:

Projektodawca zrezygnował z wprowadzania zmian, w przedmiotowym projekcie, w zakresie Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.